

Vippan.

Det va i forntiden, när här ännu inte fanns nån yt. Det va ett folk i en stuga, som bara hade en kniv. Mannen skulle gå till skogen och hugga ved. Så tog han kniven. Hustrun skulle baka, och nu hade hon ingenting som hon kunde skära sönder degen med. Så sade hon: "Ack, om jag kunde skapa mig till vipa och flyga till skogen till trök!" Det skeddde, som hon sa. När hon kom till mannen sa hon: "E - rik, E - rik! Ki - ven, Ki - ven!" (Vipans läte härmedes härvid av M. St. Lodtr.) Uftra den dagen fick hon vara vipa. Hon var otrogen, se, och ville inte vara nöjd. Hon ville kunna flyga. - Alla fruntimmer fick lida nu henne. Alla fruntimmer, som levde då, blev vipor. Tapsen på vipan är efter fruntimmerskåret.

Duwan och skatan.

Duvarna sitter och jämrar sej och grälar med skatan.
Duvarna ä så enfoldia. Skatan ä tjuvaktig men en pigg
och vären fågel. - När Gud skapade duwan och skatan,
fick skatan värpa två ägg och duvarna sju. Skatan
bytte ägg; hon tog duwans sju och la dit sina två.
Duwan sitter och säger:

O, du - o, du,
som tog mina sju - sju
och la dit dina två - två!

Hon ä lessen, stackars duva. Men skatan sitter
och skrattar åt na.

Stekinge
Kristianopol
Bad kråkan säger.

1812
LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Oppf. Ulri Tunell Mats
Bar. Inga Sten Srensdotter 3 3.

När kråkan kravar slår hon knut på nacken, och där blir mer än ett ljud. - Två kråkor sad på en gårdsgård. Då skrek den ena: "Far har du vät? Far har du vät?" - "Ja ha vät och vaat, ja ha vät och vaat." - "Itte du nåe, itte du nåe?" - "En gammal männ, en gammal männ." - "Ja där nåt påna, ja där nåt påna?" - "Bara ben, bara ben." - Hon va rädd den andra ^{skulle} komma och äta för henne, se.

Här nere ve kusten fiska di för så mycket mört, som di sen saltorkade på taten. Se va två kråkor, som satt och tittade på mörtin. En man, som hette Anders Fjögelberg, kunde härma djurens spårspåk. Han tydde ut, vad di sa. - "Ja vågar me, ja vågar me," skrek den ena. - "In töss inte, du töss inte!" - Den första knep sej nu en mört, men Fjögelberg skrämde bort henne. Då sa den andra: "Ja sa da de, ja sa da de!"

Så är lycka med Jungfru Marie nyckelpiga. Petfinns en sägen om henne ända från jungfru Marias tid. Det sa något om fläckarna på ryggen. Det är om näsin nyckel. ("På senare åren har mycket försvunnit för mej.")

Orxarna är olycksdjur. Man är rädd, då de flyga fram till husen. De båda kreatursdöd och olycka. De lever annars i skogarna på avskräde.

Vesslebit bli blodförgift. Hanen kallas lekett. De är farliga båda två, men rör inte folk, om de inte bli tilltalade.

M. St. Svensdtr vet ingenting särskilt om fläddermöss.

Phyra kan befallas att gå dit och dit, t. u. till en ovän.

En rimmet om göken mindes M. S. Svensdtr endast:

Väster gök ä väste gök. Öster gök ä tröste gök.

"Jag har hört alla väderstruck men glömt det."

Karfor alen har rød saft.

Alen har rød saft. Det är ett straff. Alen ska ha varit med om någonting i fordoma tider. Det var någon, som kom och skulle stjåla henne. Han hade en yxa med och skulle till och hugga. Då sa alen: "Hugg mig inte, för då blaar jag!" - Han högg ändå, och sen den tiden blaar alen. Hon ljög, se.

M. St. Lundenr säger sig ha hört något om harens kluona
happ.

Varför pilen alltid har torra kvistar.

Pilen har närapå alltid torra kvistar. Om hon ä aldrig så frisk, ä där näst tarrt i na. Någon hade stulit och gömt tjuvgodsst i en ihålig pil. Då kom en annan och frågade henne efter tjuvgodsst - träden kunde tala - men hon bekände & inte, vad hon visste, utan nekade. Där va inget, sa hon. - Straffet var, att hon alltid skulle ha en blesyr, om hon va aldrig så ung och aldrig så fräs.

Bläcking
Östra del.
Kristianopols m.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1812

Uppst. av Elm Skumell,
1927
Malmö

7

De tre hjälperkorna, Tönjenätt, Skogsruvan vid milan
och Oden och hans hundar berättades i nästan orda-
grant den form, vari de föint upptecknats. Oden och
hans hundar hade dock följande avslutning:

Oden sade till husmodern: "Det var synd, att du inte väck-
te mej, för då hade jag fått tag i skogsruvan här på
föistustenen, men nu hinner jag na först vid Ölands
södra udde." När folket öppnade dörren, for Oden å
i luften, och hunnarna for efter. De skrek och gniss-
lade.

M. St. Svendsén har hört något om jätten Finn, men säger,
att hon har mycket liket reda på det.

Hobergsgubben.

Hobergsgubben har sitt tillhåll på botuland i ett stort berg.
Han kunde vara både stygg och snäll. En fiskare hade
gubben på fadderskap. "Nä!" sa Hobergsgubben, "de kan
ja inte. Jag va ute och gick, och då kom Trumslaga-
ren och kasta sin trumpinne och råkte min hälsena.
Men skicka hit din dräng, så ska jag ge faddersgåva."
Drängen kom om natten med en stor säck. Hobergsgubben
la i den ena skuffelen gullstantar efter den andra.
"Går du mer?" sa han. "Inte vill jag va den sämste."
När säcken va halv, orkade drängen inte mer.
Både drängen och fiskaren blev rika.

Sibylla kom till konung Salomo. Hon skulle inte komma fastande och inte mätt, hon skulle både rida och gå och vara både klädd och oklädd. Hon tog ett fiskerät om sig och red med ena foten och gick med den andra - hon hade väl en liten äsna eller vänting pänt - och så hade hon ätit en nätkämma. Så kom Sibylla till konung Salomo. Jag har aldrig hört, vad di sa. —

Samma Sibylla hade en gåsaföt och en människaföt. Sibylla skulle gå över ett träsk. Hon vågade inte gå på spången, för hon såg på den spången, vad frukt den skulle bära - den skulle bli Kristi kors. När hon kom över, såg hon på läternas, och då hade hon två människofötter. - Spången skall ha varit utå asp. Där fanns blatt asp i Palestina, sa de. Aspens belöning för att den blev kors till Kristus är att löven aldrig stå still.

Maran.

Maran kommer på folk, när de sover. Hon visar sig som en katt. Hon sitter på bröstet och lägger halsen svansen om halsen på den, som sover, och vill tvära honom. - Man kan inte tala, när maran sitter på en. Om någon rojar på den, som har maran, så blir hon borta.

I Stålmara kom drängarna in och sa: "Maran har varit i stallet och ridit hästarna." Den ena pigan var undan just då. Man sökte överallt. I en vrå i stallet stod en okänd grep. De gjorde något vid den, och den förvandlades till pigan. Sen blev hon fri. Bara marorna bli upptäckta, så bli de fria.

Isl.

Kristianopol

Uppl. Elvie Thunell

Ber. Maja Stina Svensdotter.

Marulven.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Christinogavel, Ek. (upps. Jöns Thunell
Ostra led
1928/1929) - 1812 - Bar. (Maja Stina Svendsdotter
Fogelmaria)

11.

Om en kvinna lovar sitt barn åt den onde, känner hon ingen smärta, då barnet födes, men barnet blir marult. Marulven springer på två händer och ett ben och har ett ben till svans.

En båtsman Blom i Olsäng sprang marult.

En dräng och hans hustru stod i en häck och läsa ut hö. Då sade mannen: "Om någon kommer och vill bita dig, så får du slå men inte sticka." I det samma förvarn mannen. Strax kom en stor hund och ville bita henne. Hustrun slog och såkade honom något med tjuvar. Drängen kom tillbaka och var då riven i ansiktet. Hustrun sa: "Var det du, som var här, så bli aldrig marult mer." - "Tack ska du ha!" sade mannen. Han var nu fri från att springa marult.

OBS! Jämför fogelmaria i Landnámssög. i Nýpsala
1928/1929.

Näcken visade sig som häst. Han ville narra folk i sjön. M. St. Svendsöns mor berättade, att han en gång kom upp vid en sjöstrand, där en hop barn lekte. Hästen va förfärlig grann. Barnen skulle rida. Dess fler som kom på, dess längre blev hästen. Den pojken, som såg främst, sa då: "Å, Herre Gud, ett så långt hors!" Då vilgrade Näcken å allihop och försvann ensammen i sjönen. Pyssarna skulle ha följt med.

Näcken ä omätad som något så fins. Näcken spetar. Han kan förvandla sig till en mycket grann karl och till djur men inte till fruntimmer.

En kustroddeare Mårtensson berättade, att det ute på öarna varen mycket fin slätt med rimfrost på. Förfärligt mycket kräk hade gått där om natten, så fåkratur och hästar. Fjetuna gick ner till sjön. De va Näckens sällskap.

Ljöräed.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESSAMM

1812

13

13

Anna Maria (kusin till M. St. Svendsens mor) var mycket
i hel för trullen på Fjörn. Ljörä kom upp om nätterna.
Det var en farlig tid för den, som hade fått barn. En
ullvax och psalmbok skulle ligga på vaggan och i
sängen. Hustrun skulle också ha mannens strump-
band om sej. En gubbe kom och sa sej - - - - - . Anna
Maria skrek men fick inte fram något ljud. "Skrik
inte sådant, för då lysar på i min själ!" sa gubben.
Sen fick han väl ge sej ä, för Anna Maria hade de
tre sakerna hos sej i sängen.

1812

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV14¹⁴

En kvinna från sjön ber om kläder till sitt barn.

En fiskare från Fäön va ute på sjön en natt. Och som han va ute, kom ett fruntimmer upp ur sjön nu all naken barn på armen. De frös och såg så nådelig ut. Han brade ingenting å ge henne men tog halva skjortan och gav henne till å svepa om barnet. Sen tackade hon. På morgonen va där pengar utanför dören till honom. Hon vilte nog pröva hans goda hjärta.

Drunknade, som gå igen.

Alla sjön är vigd av präst. Innan hade de drunknade ingen ro. M. S. Svensdtr's far berättade om en skuta, som förliste. En av besättningarna hade tagit alla kläderna av en drunknad. Några blev räddade. Om maten kom den drunknade och sa: "Ja skulle gå hit efter min röde rock och mina stapilliker, för ja ska resa till Köpenhamn och va igen innan dager." De andre måste kasta kläderna i sjön. Den döde kunde inte resa till Köpenhamn, sådan han va.

Ov!

Pid Fäön gick många ner sej. De hade ingen ro. De visade sig länge och väl. Sen sjönen blev invigd, ligger de stilla.

Efter ett barns födelse gick hustrun inte ut bakward, innan hon blivit kyrktagen. Så hon gick ut första gången efter ett barns födelse, skulle hon trampa över eld och ha ett Guds ord på sig. Hon gick vanligen ej ut förrän vid kyrktagningen.

Om en kvinna dog oförlöst, trodde man, att hon födde sitt barn i graven. Detta skedd stundom redan före begravningen. Linne till barnet skulle alltid läggas ned i kistan.

Med skriklyte skulle barnet tas ut och in genom ett fönster tre gånger - på ny och nä och mitt imellan i primen. Ett lyte visar sig alltid, innan man blir fyrtio år.

Att viga folk vid träd.

En gumma i Fägelmaras, kallad "Kalan", påstår, att hon kan stanna folk på vägen och viga folk vid träd, så att de ej kunna få någon annan. Det senare har M. St. Svensdter hört mer än av Kalan. Om man tryckte om någon, som inte ville vid en, kunde man hämnas med att gå till en klok, som vigde den vid ett träd.

Isl.
Ostra h
Christiansfel
1927

Teppst. Elv. Thunell 1812
Med Maja Stina Svensdotter

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

18 18.

Den föint upptecknade visan Stryvmodern återgavs av M. St. Svens-
dotter på följande sätt:

(Det var en sträng stömt. Barnen gick på kyrkogården och
grät vid moderns grav.)

Den ena grät vatten, den andra grät blod,
den tredje grät upp sin moder ur jord.

Kem ä det, som gråter och snufsar på min grav?
Det ä edra små barn och en änglars (sic) röst.
Så hem mina små barn, och var stilla och tyst,
men som jag får tala med Jesum Krist.

Det susar och susar i björk och topp,
och hastigt flög dövarna upp.
Och vinden till nordan att blåsa.

(Så kom modern in, se. Dottern Stina ville famna om ma.

(Hon sprang på na.)

Ulina, min dotter, jag nämner dig i namn.

Minna armar är utan styrka, min barm är kall.

(Hon fick inte röra vid henne.)

Har jag inte lämnat då åker och äng,

för mina små barn skulle slippa gå hungriga i säng.

Har jag inte lämnat de botstrarna blå,

för mina små barn skulle slippa ligga på strå.

Vill du nu bli en stämöder så god,

i himmelens glädje skall jag bereda din stol.

Men vill du nu bli en stämöder så led,

i helvetet skall jag bereda din stol.

Nu får jag inte längre dröja här.

(Jesus Kristus ropade på henne. Hon skulle komma, dit hon hörde hemma.)

Gata.

Vad är det för ett äpple, som inte kan skäras?

Vad är det för ett lake, som inte kan svimmas?

Vad är det för pengar, som inte kan räknas?

Månen, himlen, stjärnorna.